

In het huis van eb en vloed

Interview met... Michiel Schrijver

DE PARALLELE WERELD VAN MICHIEL SCHRIJVER

Zijn schilderijen zijn als ontdekkingsreizen. De gebouwen en landschappen op Schrijvers doeken behoren tot een niet-bestaande wereld die, in de woorden van de kunstenaar zelf, 'parallel loopt aan de onze'. Hiermee sluit Michiel Schrijver aan bij de verhalen van auteurs als Slauerhoff, Borgès en vooral Italo Calvino en ook bij de schilderkunst van de vroege Willink en andere surrealisten. Het duurde jaren voordat Schrijver zijn thema gevonden had, maar vanaf het moment dat het zich aandiende, liet het hem ook nooit meer los.

Michiel Schrijver volgde een kunstopleiding op de Camberwell School of Arts in Londen. Hij behoorde tot de laatste lichting buitenlandse beursstudenten, voordat Margaret Thatcher daar financieel een eind aan maakte. "Ik had best in Londen willen blijven maar ik had de indruk dat ik in Nederland betere beroepskansen had. Ik vestigde me in Amsterdam en heb er tien jaar lang geleefd van opdrachten voor bedrijven. Zo maakte ik schilderijen van grachtenpanden waar kantoren gevestigd waren, doeken die vervolgens aan de muren van diezelfde panden kwamen te hangen. Maar in de jaren negentig droogde deze inkomstenbron geleidelijk op. Tegelijkertijd vond ik in mijn vrije werk mijn eigen weg. Inmiddels had ik ook een gezin te onderhouden. We zijn toen naar Baarn verhuisd, waar ik me vestigde als zelfstandig kunstenaar."

MICHIEL SCHRIJVER | SCHILDER

Gesloten werelden

'UITHANGEN'

Zijn doeken vinden gestaag hun weg naar kunstliefhebbers in binnen- en buitenland. Sommigen ontpoppen zich tot ware verzamelaars, andere beperken zich tot één of enkele doeken. Schrijver: "Het is wel opvallend dat er weinig schilderijen van mij opduiken op veilingen. Wie er een heeft, wil er meestal geen afstand meer van doen. De werken die geveild worden, zijn gewoonlijk afkomstig uit nalatenschappen. Blijkbaar hebben de bezitters dezelfde ervaring als ik: het uitgebeelde tafereel wordt een parallelle wereld waarin je eindeloos kunt verpozen." Hoewel er geen expliciet narratief in zijn doeken zit, ontstaat er wel een verhaal als je inzoomt op details. Dan kun je een parcours afleggen en blijkt er ineens van alles te gebeuren. "Ik leg geen symboliek in mijn werk, daar ben ik niet mee bezig. De kijker kan die er zelf in ontdekken. Het enige wat ik aan het begin van het proces van een schilderij voor me zie, is een beeld. Ik begin dan te schetsen en als de tekening me bevalt zet ik ze in houtskool op doek. Daarna komt de verf. Veel tekeningen halen het stadium van het doek nooit. Als een werk bijna voltooid is, krijgt het de tijd om 'uit te

De lichtheid van het bestaan

De rijke uren van de ochtend

Het meten van de zee

hangen'. Die term kun je zowel letterlijk als figuurlijk interpreteren. Het komt erop neer dat ik wat afstand neem om het tafereel frisser te kunnen beoordelen. Soms voeg ik iets toe, soms haal ik iets weg. Ik werk altijd aan enkele doeken tegelijk en het 'uithangen' kan makkelijk vele weken in beslag nemen."

TEGENSTELLINGEN

Michiel Schrijver gaat uiterst gedisciplineerd te werk. Zijn atelier is een voormalig tuinhuis, waar hij een groot deel van de dag al schetsend en schilderend doorbrengt. Hij spreekt rationeel, bijna afstandelijk, over zijn werk. Zijn 'voeding' haalt hij onder andere uit de literatuur. Zijn huis is dan ook gevuld met boeken, waaronder opvallend veel poëzie. In die wereld maakt hij verre reizen. Enerzijds is hij de kunstenaar-kluizenaar, gefocust op zijn eigen wereld, anderzijds is hij de lezer-reiziger voor wie de wereld niet groot genoeg kan zijn. Het kan toch niet anders dat de enorme toevloed aan indrukken uit boeken en reizen zich vertalen in zijn schilderijen? "Dat doet het ook," geeft hij toe, "Maar indirect, niet één-op-één. Ik ben

De verleiding van de horizon

bijvoorbeeld in Cambodja en Thailand geweest, maar dat betekent niet dat ik sindsdien pagodes of Oosterse paleizen op mijn doeken aanbreng. Men probeert soms mijn tafereelen te linken aan bestaande geografische locaties. 'Ik proef een Mediterrane sfeer', heet het dan, of 'Dat lijkt wel Venetië'. Dat is aan de kijker en zeker niet mijn bedoeling. Hoe realistisch ik ook werk, ik geef meer de essentie van een gebouw weer dan een concreet pand. Dat laatste heb ik vroeger genoeg gedaan."

MINDER DREIGING

Hoe groot het métier van Schrijver ook is, hoe perfect ook zijn beheersing van het perspectief, de uiteindelijk beoordeling of een tekening goed genoeg is als uitgangspunt voor een doek, wordt niet door het verstand maar door het gevoel genomen. In dat opzicht vertoont hij een grote gelijkheid met de magisch-realisten en de surrealisten. De rol van het onbewuste, van het toeval bij de totstandkoming van een kunstwerk, werd door deze kunstenaars expliciet erkend. Wanneer je een werk als 'Mysterie en melancholie van een straat', van de Italiaanse surrealist Giorgio de Chirico vergelijkt met 'De rijke uren van de ochtend' van Schrijver, wordt je getroffen door de overeenkomst in stijl en thematiek, en tegelijk door een verschil in toon. Bij De Chirico hangt er meer dreiging over het tafereel, is er minder kleur en ook minder detaillering. Ook bij Schrijver zijn de mensen vaak klein en worden ze overdonderd door de omringende architectuur. Zelfs olifanten verliezen er hun imponerend karakter. Maar bij Schrijver is er ook altijd een impliciete hoop aanwezig. De personages lijken vaak in afwachting van iets prettigs, als de aankomst van een schip of een familielid. Vaak wordt het eigenlijke tafereel zichtbaar vanuit een venster of een open deur, wat de kijker een veilig gevoel geeft. Zelfs als de avond valt en in de verte, voorbij de vuurtoren aan het eind van de baai, het laatste licht in het westen verdwijnt, heeft het doek niets sombers. In 'Het Ritme van de Nacht' loopt een mannelijk personage een verlicht gebouw in. In een verlicht venster bovenin is een vrouwenfiguur zichtbaar. De suggestie zou kunnen zijn dat de nacht vooral nog jong is. Franse websites klasseren Michiel

Schrijver stevast als een 'Nederlandse surrealistische schilder'. Ze hebben gelijk, met dit verschil dat Schrijver de duistere of al te dromerige kant van een Willink of Margritte ontbeert. De parallelle wereld waarin Schrijver zich bevindt, is geen nachtmerrie, eerder een wereld waarin je graag je toevlucht zou nemen. Misschien verklaart dat laatste de aanhoudende aantrekkingskracht van zijn werk.

Michiel Schrijver in zijn atelier

MICHEL SCHRIJVER

Het werk van Michiel Schrijver is te koop via de galerieën Honingen, Bonnard, Wildevuur en Collectieharms-Rolde.

Meer informatie via zijn eigen website:

www.michielSchrijver.nl

Tekst: Jeroen Kuypers | Fotografie: Michiel Schrijver